

Plan för studie- och yrkesvägledning på Åkrahäll ht2018-vt2022 – *ett uppdrag för hela skolan*

*Studie- och yrkesvägledning för
framtiden, framtidstro och valkompetens*

Vad är studie- och yrkesvägledning?

Studie- och yrkesvägledning handlar om att ge eleverna förutsättningar att hantera frågor som rör val av studier och yrken. Studie- och yrkesvägledning kan beskrivas i både vid och snäv bemärkelse:

- vägledning i vid bemärkelse är all den verksamhet som bidrar till att ge elever kunskaper och färdigheter som underlag för att fatta beslut om framtida studie- och yrkesval. Detta är hela skolans ansvar
- vägledning i snäv bemärkelse är den personliga vägledning som studie- och yrkesvägledaren ger i form av vägledningssamtal, individuellt och i grupp

Studie- och yrkesvägledning för framtiden, framtidstro och valkompetens

En viktig uppgift som vi har i skolan är att ge våra elever framtidstro. Framtidstro kan handla om att spegla sina egna förmågor i det som samhället erbjuder. Vi behöver visa på vilket sätt deras studier gör nytta i livet utanför skolan eller i en kommande högre utbildning.

I skolan kan vi bidra till detta genom att vara tydliga med vad som krävs i en enskild kurs och varför kraven och målen ser ut som de gör. Vi på skolan menar att elevernas motivation till sina studier ökar om de förstår varför de behöver sina kunskaper, sin utbildning och vad utbildningen kan leda till.

Vi ska hjälpa eleverna att förstå att vägen till ett yrke kan se ut på många olika sätt och att arbetsmarknaden är i ständig förändring. Skolan ska medvetandegöra eleverna om att deras val påverkas av kön, social eller kulturell bakgrund. Genom att göra det synligt för eleverna kan de vidga sina perspektiv och valmöjligheter.

Eleverna behöver kunskap i hur yrkeslivets krav ser ut, hur man skriver en ansökan och vad som krävs vid en anställningsintervju. Eleverna behöver veta vilka skyldigheter man har, men också vilka rättigheter som gäller vid en anställning.

Skolverket efterlyser fler kontakter med branschorganisationer och företrädare för eftergymnasiala utbildningar. När sådana kontakter odlas måste vi vara klara över att eleverna förstår varför sådana kontakter är viktiga och vilka frågeställningar de ska ta med sig. Uppföljningen är viktig för att eleven ska kunna spegla sina erfarenheter med jämnåriga och läraren.

Eleverna behöver få möjlighet att kartlägga sina egenskaper, färdigheter och intresseområden och upptäcka sina roller i olika sammanhang. En förutsättning för att eleven ska kunna göra ett väl underbyggt val är att hen får möjlighet att lära känna sig själv och sitt samhälle. De behöver få möjlighet att ställa de olika alternativen i relation till sina egna preferenser, förutsättningar och eventuella egna personliga mål. Med andra ord ska eleven ges möjlighet att utveckla en så kallad valkompetens.

Styrdokument

Hämtat från **SKOLFS 2011:144**

2.4 Utbildningsval, arbete och samhällsliv

Gymnasieskolan ska nära samverka med de obligatoriska skolformerna, arbetslivet, universiteten och högskolorna samt med samhället i övrigt. Detta krävs för att eleverna ska få en utbildning av hög kvalitet och få underlag för val av kurser inom utbildningen och för vidare studier eller yrkesverksamhet. Det är särskilt viktigt att skolan samarbetar med arbetslivet om yrkesutbildningen.

Genom att arbetslivet fortlöpande förändras när det gäller behovet av kompetens och rekrytering av arbetskraft inom olika områden har studie- och yrkesvägledning i vid mening stor betydelse. Universitet och högskolor, arbetsförmedlingar, näringsliv samt arbetsmarknadens parter och branschorganisationer har därför viktiga roller i informationen till skolan och eleverna.

Mål

Skolans mål är att varje elev

- . utvecklar sin självkänedom och förmåga till studieplanering,
- . medvetet kan ta ställning till fortsatt studie- och yrkesinriktning på grundval av samlade erfarenheter och kunskaper,
- . ökar sin förmåga att analysera olika valmöjligheter och bedöma vilka konsekvenser dessa kan ha,
- . har kännedom om arbetslivets villkor, särskilt inom sitt studieområde, samt om möjligheter till fortsatt utbildning, praktik och arbete i Sverige och andra länder, och
- . är medveten om att alla yrkesområden förändras i takt med teknisk utveckling, förändringar i samhälls- och yrkesliv samt ökad internationell samverkan och därmed förstår behovet av personlig utveckling i yrket.

Riktlinjer

Personalen ska, efter en av rektorn gjord arbetsfördelning,

- . bidra med underlag för elevernas val av utbildning och yrke,
- . informera och vägleda eleverna inför deras val av kurser, fortsatt utbildning och yrkesverksamhet och motverka sådana begränsningar i valet som grundar sig på föreställningar om kön och på social eller kulturell bakgrund,
- . i informationen och vägledningen utnyttja de kunskaper som finns hos eleverna, hos skolans personal och i samhället utanför skolan,
- . i undervisningen utnyttja kunskaper och erfarenheter från arbets- och samhällsliv som eleverna har eller skaffar sig under utbildningens gång,
- . utveckla kontakter med universitet och högskolor samt med handledare och andra inom arbetslivet som kan bidra till att målen för utbildningen nås,
- . i utbildningen utnyttja kontakter med det omgivande samhället och dess arbets-, förenings- och kulturliv, och
- . bidra till att presumtiva elever får information om skolans utbildningar.

Ansvarsområden och strategi för att uppnå Studie- och yrkesvägledning för framtiden, framtidstro och valkompetens på Åkrahäll

Skolledning

- ger riktlinjer och förutsättningar för att studie- och yrkesvägledningen blir ett uppdrag för hela skolan
- ser till att uppföljning samt utvärdering sker regelbundet
- ser till att planen aktualiseras varje år, i början av vårterminen i möte med FLL
- ser till att personalen får den fortbildning de behöver gällande uppdraget
- ansvarar för att eleverna ges möjlighet till önskemål gällande studie- och yrkesvägledningen på skolan/programmet genom klassråd, den lokala styrelsen samt elevrådet

Arbetslaget

- går igenom SYV-planen vid läsårets början och för en dialog kring styrdokumentet hämtat från *SKOLFS 2011:144 (se utdrag ovan)*
- gör en grovplanering för varje årskull gällande studie- och yrkesvägledningen (SYV), vilken ingår i programarbetsplanen

Alla undervisande lärare

- ger en väl utformad introduktion i studierna och i ämnet/kursen. Eleven ska veta målet med kursen samt vad som krävs för att uppnå de olika kunskapskraven
- anlitar vid behov en lämplig föreläsare och eller ett studiebesök med koppling till ämnet som kan stärka känslan av ämnets/programmets betydelse i framtiden
- ser till att studiebesök kopplat till undervisningen förbereds och följs upp så att eleverna förstår syftet med besöket
- hjälper eleverna, vid studiebesök eller vid inbjudan av externa föreläsare, att ställa frågan om hur guidens/föreläsarens väg till sitt yrke har sett ut
- är behjälpliga vid schemabrytande aktiviteter

Klassföreståndare/mentor på nationella program

- informerar sin klass om "Plan för studie- och yrkesvägledning på Åkrahäll"
- dokumentet "Vad tycker jag?" kan klassföreståndare/mentor använda som en hjälp till eleven, för att hen ska stärka sin självkänedom. Dokumentet är samtidigt en möjlighet för klassföreståndare/mentor att få en bild av elevens tankar kring ämnen och intresseområden. Det kan med fördel användas som ett komplement under ett utvecklingssamtal. Det finns ytterligare ett material, "Valkompetens", där eleven får möjlighet att fördjupa sina tankar kring sig själv. Detta arbetsmaterial finns att hämta på [sharepoint/personalrum/personaldokument/studie- och yrkesvägledning](#)
- ser till att eleverna inför val av inriktning, får information om dess innehåll för att kunna göra ett medvetet val
- deltar när planerare och studie- och yrkesvägledare informerar klassen om val till högre årskurs. Deltar i efterföljande föräldramöte som sker i januari för åk1
- uppmuntrar sina elever till att boka samtal hos studie- och yrkesvägledaren
- lyssnar till elevernas önskemål gällande studiebesök och föreläsare. Uppmuntrar eleverna till att själva bjuda in föreläsare till exempelvis ett klassråd

Mentor på introduktionsprogrammen

- informerar sina mentorselever om "Plan för studie- och yrkesvägledning på Åkrahäll"

- kan använda häftet "Vad tycker jag!" som en hjälp till eleven, om språket tillåter, för att hen ska stärka sin självkännet och förmåga till studieplanering/målsättning. Det ifyllda häftet kan vara ett komplement under ett utvecklingsamtal
- studieplanerar tillsammans med eleven utifrån elevens uppställda mål
- uppmuntrar sina elever till att boka samtal hos studie- och yrkesvägledaren
- lyssnar till elevernas önskemål gällande studiebesök och föreläsare. Uppmuntrar eleverna till att själva bjuda in föreläsare till exempelvis ett klassråd

Klassföreståndare till Höskoleförberedande program i åk2

- förbereder eleverna tillsammans med studie- och yrkesvägledaren inför ett besök på SACO-mässan på exempelvis klassrådstitid. Följer med på resan och för en dialog med klassen efter besöket

Yrkesläraren

- förbereder eleverna inför deras APL. Målsättning och förväntningar ska vara tydliga för eleven. APL följs upp och utvärderas tillsammans med eleven
- ser till att det finns elevrepresentanter i yrkesprogrammets programråd tillsammans med arbetslaget
- ser till att eleverna, som inte sitter med i programrådet, får ta del av det som diskuterats på programrådet
- ser till att eleverna får kunskap om arbetsmarknadsläget inom branschen som programmet är kopplat till.
- ser till att eleverna får kunskap i hur utvecklingen inom branschen har sett ut och hur framtidens arbetsmarknad kan komma att se ut.
- ger eleverna förutsättningar att kunna analysera varför det ser ut som det gör utifrån till exempel ett genusperspektiv, löneläge, behov av arbetskraft och branschens utmaningar inför framtiden.

Lärare i samhällskunskap

- ser till att eleverna får information om vilka skyldigheter och rättigheter som gäller vid en ferieanställning samt tillsvidareanställning

Lärare i svenska/svenska som andraspråk

- undervisar eleverna om hur man skriver en jobbansökan. Eleverna ska veta skillnaden på CV, personligt brev samt meritförteckning och vad dessa bör innehålla

Studie- och yrkesvägledare, syv

- upprättar en plan kring egna insatser och vara behjälplig för arbetslag som önskar detta
- erbjuder alla elever studie- och yrkesvägledningssamtal
- kan på uppdrag av skolledningen, vara behjälplig med informationsinsatser till personal
- deltar vid behov i studieplaneringen rörande elever med behov av anpassningar

Studie- och yrkesvägledare på nationella program

- informerar eleverna, tillsammans med planerare, om kurser och inriktningsval samt konsekvens av dessa val. Informationen ska även ges till åk1-föräldrar
- erbjuder alla elever på ett höskoleförberedande program i åk 2, att åka på en mäsä gällande vidare studier. Studie- och yrkesvägledarens konto belastas för resa samt

eventuell inträdesbiljett. Syv inleder med en introduktion kring olika studieformer och informationssökning

- ser till att alla elever i åk3 får information om arbetsförmedlingens roll samt vad vuxenutbildningen erbjuder,
- erbjuder alla elever i åk 3 att följa med till något universitet för att under en dag få information om olika högskoleutbildningar
- ger klassvis information till åk 3 om olika studieformer samt krav gällande dessa. Informationssökning gällande studier och arbete ges också vid detta tillfälle. Bokning av lämplig tid sker i samråd med klassföreståndaren

Studie- och yrkesvägledare på introduktionsprogrammen

- ger övergripande information till nya elever på startbanan om det svenska utbildningssystemet
- genomför informationsinsatser till elever som ska söka till ett gymnasieprogram
- genomför informationsinsatser till elever som ska söka till vuxenutbildningen etcetera
- är delaktig i arbetslaget vid individuell studieplanering för elever

Till dig som elev

- ta tillvara på de informationstillfällen som ges under din skoltid
- ta ansvar för din individuella studieplan bland annat genom att meddela mentor/klassföreståndare om något är felaktigt i planen
- ta ansvar för ditt schema genom att meddela mentor/klassföreståndare om något är felaktigt
- var aktiv i att söka kunskap om vidare utbildning och arbetsliv
- bidra till att lyfta frågor rörande arbetsliv och utbildning på klassrådstitid eller på relevant lektion
- ta ansvar för ansökningstider, betygskomplettering etcetera som berör dig
- ta ansvar för att boka studie- och yrkesvägledningssamtal vid behov